

Tasavertaisuus luo hyvät edellytykset tieteelle

Tarinat Julkaistu 27.10.2016 klo 10:46 Kirjoittaja Raimo Muurinen

Aloitamme kansalaistiedettä käsittelevän juttusarjan tapaamalla filosofi Tere Vadénin ja esittämällä perimmäisiä tiedettä koskevia kysymyksiä. Lopullisia totuuksia ei kuitenkaan ole luvassa.

Termi kansalaistiede on sinällään Vadénille uusi, mutta ilmiö on hänelle tuttu jo oman tuotannon kautta. Hän julkaisi yhdessä kollegansa Juha Suorannan kanssa kirjoittaman Wikiworldin muutama vuosi sitten. Teos on edustamalleen arvomaailmalle uskollisesti [vapaasti luettavana verkossa](#).

Wikiworld kytkee yhteen teknologian, oppimisen ja yhteiskunnan poliittis-taloudelliset realiteetit. Kirjoittajien mukaan wikit ovat hyvä esimerkki vertaisuuteen ja yhteisöllisyyteen perustuvasta tiedontuotannosta, jossa piilee habermaslainen demokraattinen potentiaali.

Sen vuoksi myös demokraattinen kontrolli sopisi tieteen arviointiin. "Nyt yliopistojen itsemäärätelyn oikeutus ja vaatimukset autonomiasta ovat heikosti perusteltuja, kun ne toimivat pitkälti yhden rahoittajatahon varassa. Maksajan tahto pääsee ehkä liiaksikin vaikuttamaan siihen mitä tutkitaan, puhtaan tieteenintressin sijaan", Tere Wadén pohtii.

Tere Vaden pohtii oppimisen ja tutkimuksen tekemisen tapojen suhdetta yhteiskunnan rakentumiseen. Kuva: Pauliina Leikas.

“Eikö oikeastaan kaikki tiede ole kansalaistiedettä?”

Kysymys kansalaistieteen tieteellisyydestä palauttaa Vadénin mieleen keskustelun siitä, mikä ylipäätään on tieteellistä. Hänen mukaansa niin kutsuttua tavanomaista näkemystä edustaa Karl Popper, jonka mukaan mikä tahansa väite on voitava myöntää vääräksi, jos joku esittää siihen pätevät todisteet. "Tämän perinteisen falsifioitavuusajatuksen haastaa kuitenkin Paul Feyerabendin näkökulma, jonka mukaan ei ole olemassa mitään yksittäistä kriteeriä, joka jossakin tilanteessa toimisi varmasti tieteellisyyden takeena. Joskus voi olla hyvä jatkaa tutkimusta myös vääräksi osoitetuista väitteistä", heittää Vadén.

Tätä taustaa vasten Vadén pohtiikin, haluavatko jotkut kansalaistieteilijät etabloituneen tieteen auktoriteetin? Mistä kansalaistieteen kysymyksenasettelut tulevat?

Filosofi intoutuu kääntämään määritelmän ylösalaisin “Eikö oikeastaan kaikki tiede ole kansalaistiedettä, mutta vain jotkut kansalaiset käyttävät tavalla tai toisella hyväkseen sellaisia instituutioita kuin yliopistot?”

Perinteisten instituutioiden vaihtoehdoksi tutkija nostaa esimerkiksi Michel Bauwensin perustaman kansainvälisen [P2P Foundationin](#), joka työskentelee vertaisperiaatteen edistämiseksi yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Kun Vadénilta kysyy, tuleeko hänelle mieleen käytännön esimerkkejä kansalaistieteestä, hän nostaa esiin Lasse Nordlundin. Vaden kuvailee Nordlundia omasta tahdostaan yhteiskunnan ulkopuolelle eristäytyneeksi ajattelijaksi, joka on asettunut elämään omavaraista elämää metsän keskelle Pohjois-Karjalaan. Erakoitumisen motiivina on tutkia käytännössä ihmisen mahdollisuuksia elää luonnon kanssa tasapainossa. Nordlund kirjaa havaintonsa tieteellisten käytäntöjen mukaisesti ja kommunikoi niistä ulkomaailman kanssa [blogin](#), luentoja ja sähköpostin välityksellä, mutta pyrkii pysyttelemään erossa esimerkiksi rahataloudesta.

Siinä on esikuvaa todelliselle kansalaistieteelle, filosofi kehottaa hymyillen.

[Kansalaistiedepäivä Heurekassa 3.11.2016](#)